

Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍ ADVOKÁTKY
TAMARY ČAPETA
přednesené dne 16. února 2023¹

Věc C-488/21

GV
proti
Chief Appeals Officer,
Social Welfare Appeals Office,
Minister for Employment Affairs and Social Protection,
Irsko,
Attorney General

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Court of Appeal (Odvolací soud, Irsko)]

„Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce – Volný pohyb osob – Vyživovaný rodinný příslušník pracovníka v Unii – Právo pobytu na území členských států a právo na zvláštní nepřispěvkové peněžité dávky – Okruh příjemců – Právo pobytu předka v přímé linii s výhradou požadavku zachování statusu vyživované osoby – Nepřiměřená zátěž pro systém sociální pomoci dotyčného členského státu – Rovné zacházení s rodinnými příslušníky mobilního pracovníka v Unii“

I. Úvod

1. Podle unijního práva mohou někteří rodinní příslušníci, včetně vyživovaných rodičů, následovat mobilního pracovníka v Unii do členského státu, v němž tento pracovník žije a pracuje. Pokud tento rodič požádá v hostitelském členském státě o sociální dávky, ztrácí právo pobytu na základě unijního práva? Mohou členské státy považovat takového rodiče za nepřiměřenou zátěž pro své systémy sociální pomoci? Co kromě toho v první řadě znamená, že rodič je vyživován mobilním pracovníkem v Unii?

2. To jsou v podstatě hlavní otázky položené v žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, kterou předložil Soudnímu dvoru Court of Appeal (Odvolací soud, Irsko).

¹ – Původní jazyk: angličtina.

3. Ačkoli měl Soudní dvůr několikrát příležitostí objasnit, jaká práva požívají vyživovaní příbuzní podle unijního práva a za jakých okolností tato práva vznikají, většina těchto věcí se týkala vyživovaných potomků v přímé linii² nebo manželů či manželek³. Projednávaná věc proto poskytuje Soudnímu dvoru příležitost rozšířit výklad týkající se práv vyživovaných předků v přímé linii mobilního pracovníka v Unii.

II. Spor v původním řízení, předběžné otázky a řízení před Soudním dvorem

4. GV je rumunská státní příslušnice a matka AC, rumunské občanky, která pobývá a pracuje v Irsku. AC je rovněž naturalizovanou irskou občankou. GV v roce 2017 následovala svou dceru do Irsku a od té doby tam bydlí. Je nesporné, že legálně pobývá v Irsku jako rodič mobilního pracovníka v Unii, vůči němuž je v postavení vyživované osoby.

5. GV pobývala v Irsku v různých obdobích, včetně období mezi lety 2009 a 2011, poté se vrátila do Rumunska. V období let 2011 až 2016 se pohybovala mezi Irskem, Rumunskem a Španělskem, kde žije její druhá dcera. Již 15 let žije v odloučení od svého manžela, přičemž je po tuto dobu finančně závislá na AC, která jí pravidelně posílala peníze.

6. V průběhu roku 2017 došlo u GV k degenerativním změnám artritidy. Dne 28. září 2017 podala GV žádost o příspěvek v invaliditě na základě Social Welfare Consolidation Act 2005 (konsolidovaný zákon o sociálním zabezpečení z roku 2005, Irsko), ve znění pozdějších předpisů.

7. Předkládající soud vysvětluje, že cílem příspěvku v invaliditě, o který GV žádá, je ochrana před chudobou. Představuje dávku sociální pomoci vyplácenou ze souhrnného rozpočtu bez ohledu na to, zda dotčená osoba odváděla příspěvky na sociální pojištění. Jinými slovy, tato dávka je financována prostřednictvím všeobecného zdanění. Příspěvek v invaliditě je kvalifikován jako „zvláštní nepřispěvková peněžitá dávka“ ve smyslu nařízení č. 883/2004⁴. Lze o ni tedy žádat pouze v členském státě bydliště⁵, což znamená, že GV nemohla o tuto dávku žádat ve státě své státní příslušnosti, neboť má bydliště v Irsku.

8. Z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že dotyčná osoba musí pro to, aby mohla pobírat příspěvek v invaliditě v Irsku, splňovat určité požadavky týkající se věku, zdravotního postižení a prostředků. Zejména může být tento příspěvek přiznán pouze osobám, které nedosáhly

² – Viz například rozsudky ze dne 18. června 1987, Lebon (316/85, EU:C:1987:302, dále jen „rozsudek ve věci Lebon“); ze dne 26. února 1992, Bernini (C-3/90, EU:C:1992:89); ze dne 8. června 1999, Meeusen (C-337/97, EU:C:1999:284); ze dne 17. září 2002, Baumbast a R (C-413/99, EU:C:2002:493); ze dne 8. května 2013, Alarape a Tijani (C-529/11, EU:C:2013:290); ze dne 20. června 2013, Giersch a další (C-20/12, EU:C:2013:411); ze dne 16. ledna 2014, Reyes (C-423/12, EU:C:2014:16, dále jen „rozsudek ve věci Reyes“); ze dne 15. prosince 2016, Depesme a další (C-401/15 až C-403/15, EU:C:2016:955, dále jen „rozsudek ve věci Depesme“), a rozsudek ze dne 26. března 2019, SM (Dítě, jehož péče je zajišťována v režimu alžírského institutu kafala) (C-129/18, EU:C:2019:248).

³ – Viz například rozsudky ze dne 17. dubna 1986, Reed (59/85, EU:C:1986:157); ze dne 30. března 2006, Mattern a Cikotic (C-10/05, EU:C:2006:220); ze dne 25. července 2008, Metock a další (C-127/08, EU:C:2008:449); ze dne 12. března 2014, O. a B. (C-456/12, EU:C:2014:135); ze dne 16. července 2015, Singh a další (C-218/14, EU:C:2015:476); ze dne 30. června 2016, NA (C-115/15, EU:C:2016:487); ze dne 14. listopadu 2017, Lounes (C-165/16, EU:C:2017:862, dále jen „rozsudek ve věci Lounes“); ze dne 5. června 2018, Coman a další (C-673/16, EU:C:2018:385), a ze dne 12. července 2018, Banger (C-89/17, EU:C:2018:570).

⁴ – Nařízení Evropského parlamentu a Rady ze dne 29. dubna 2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení (Úř. věst. 2004, L 166, s. 1; Zvl. vyd. 05/05 s. 72). Podle čl. 70 odst. 2 tohoto nařízení mají tyto dávky tři hlavní rysy. Tyto dávky: 1) jsou určeny na zajištění nákladů na živobytí pro osoby, které tyto náklady nemohou hradit samy; 2) nejsou financovány z příspěvků, ale z daňových příjmů; 3) jsou uvedeny v příloze X nařízení č. 883/2004.

⁵ – Viz čl. 70 odst. 4 nařízení č. 883/2004.

obecného důchodového věku⁶. Mezi další kritéria způsobilosti patří lékařská kritéria a posouzení majetkových poměrů. Posledně zmíněné posouzení zahrnuje i jakékoli příjmy, které určitá osoba pobírá od rodinných příslušníků.

9. Přesněji řečeno, irské právo brání tomu, aby byl příspěvek v invaliditě vyplácen osobě, která nemá obvyklé bydliště v Irsku⁷. Podmínkou existence obvyklého bydliště je to, že určitá osoba má v tomto členském státě právo pobytu.

10. Žádost GV byla zamítnuta rozhodnutím ze dne 27. února 2018. Odvolání proti tomuto rozhodnutí bylo zamítnuto dne 12. února 2019. V obou případech bylo uváděným důvodem zamítnutí to, že GV nemá v Irsku právo pobytu.

11. Na základě žádosti podané nevládní organizací jménem GV bylo zamítavé rozhodnutí ze dne 12. února 2019 přezkoumáno.

12. V rozhodnutí ze dne 2. července 2019 Appeals Officer (odvolací orgán úřadu sociálního zabezpečení, Irsko) konstatoval, že GV jakožto vyživovaný předek v přímé linii občanky Unie zaměstnané v Irsku má právo pobytu, ale nemá nárok na sociální pomoc.

13. Žádost o přezkoumání tohoto rozhodnutí byla podána k Chief Appeals Officer (předsedkyně odvolacího orgánu úřadu sociálního zabezpečení, Irsko) (první odpůrkyně v řízení před předkládajícím soudem), která rozhodnutím ze dne 23. července 2019 potvrdila, že GV nemá na příspěvek v invaliditě nárok. To bylo odůvodněno argumentem, dle něhož se podle irských právních předpisů, kterými byla provedena směrnice o občanství⁸, GV nesmí stát nepřiměřenou zátěží pro vnitrostátní systém sociální pomoci.

14. Příslušnými irskými právními předpisy jsou, jak vysvětlil předkládající soud, European Communities (Free Movement of Persons) Regulations 2015 (S. I. No. 548 of 2015) (nařízení z roku 2015 o Evropských společenstvích (volný pohyb osob) (S.I č. 548 z roku 2015), dále jen „nařízení z roku 2015“). Nařízení č. 11 odst. 1) nařízení z roku 2015 upravuje zachování práva pobytu v Irsku následujícím způsobem:

„Každá osoba s bydlištěm v tuzemsku na základě nařízení č. 6⁹, 9 nebo 10 má právo v tuzemsku i nadále pobývat, dokud bude splňovat příslušná ustanovení příslušného nařízení a nestane se nepřiměřenou zátěží pro systém sociální pomoci státu.“

15. GV požádala o soudní přezkum rozhodnutí ze dne 23. července 2019 u High Court (Nejvyšší soud, Irsko). Tento soud napadené rozhodnutí zrušil rozsudkem ze dne 29. května 2020. Měl za to, že irská právní úprava je v rozsahu, v němž podmiňuje právo pobytu rodinného příslušníka občana Unie tím, že se tento rodinný příslušník nesmí stát nepřiměřenou zátěží pro systém sociální pomoci státu, neslučitelná se směrnicí o občanství. Podle téhož soudu tedy v případě, že se v době, kdy rodinný příslušník následuje pracovníka v Unii, zjistí, že uvedený rodinný příslušník

⁶ – Viz čl. 210 odst. 1 písm. a) Social Welfare Consolidation Act 2005.

⁷ – Viz čl. 210 odst. 9 Social Welfare Consolidation Act 2005.

⁸ – Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES ze dne 29. dubna 2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, o změně nařízení (EHS) č. 1612/68 a o zrušení směrnic 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS (Úř. věst. 2004, L 158, s. 77; Zvl. vyd. 05/05, s. 46, dále jen „směrnice o občanství“).

⁹ – Nařízení č. 6 z roku 2015 se týká práva pobytu po dobu delší než tři měsíce. Provádí do irského práva čl. 7 odst. 1 směrnice o občanství, včetně jeho písmene d).

je tímto pracovníkem vyživován, není nutné, aby tento rodinný příslušník zůstal osobou vyživovanou pracovníkem v Unii, aby mohl i nadále požívat práva pobytu v hostitelském členském státě.

16. Předsedkyně odvolacího orgánu úřadu sociálního zabezpečení a Minister for Employment Affairs and Social Protection (ministr pro pracovněprávní záležitosti a sociální ochranu, Irsko) podali proti tomuto rozsudku odvolání ke Court of Appeal (Odvolací soud), který je předkládajícím soudem v projednávané věci.

17. Na jedné straně podle ministra pro pracovněprávní záležitosti a sociální ochranu definice „rodinného příslušníka“ uvedená v čl. 2 odst. 2 písm. d) směrnice o občanství zahrnuje požadavek na to, aby dotčený rodinný příslušník zůstal osobou vyživovanou občanem Unie po celou dobu uplatňování odvozeného práva pobytu. Jakmile tedy status vyživované osoby zanikne, tento rodinný příslušník již nemůže takového práva pobytu požívat. Pokud by byl GV přiznán nárok na příspěvek v invaliditě, její status vyživované osoby vůči její dceři by zanikl, v důsledku čehož by GV již nadále nemohla požívat odvozeného práva pobytu v souladu s uvedenou směrnicí.

18. Na druhé straně GV v podstatě tvrdí, že nařízení č. 11 odst. 1 nařízení z roku 2015 je v důsledku toho, že rodinným příslušníkům občana Unie ukládá podmínku týkající se „nepřiměřené zátěže“, přičemž žádná taková podmínka není v článku 7 směrnice o občanství obsažena, neplatná. GV má za to, že judikatura Soudního dvora týkající se pojmu „status vyživované osoby“ její názor potvrzuje. Dále tvrdí, že argument ministra pro pracovněprávní záležitosti a sociální ochranu je v rozporu s jejím právem na rovné zacházení podle čl. 24 odst. 1 směrnice o občanství.

19. Vzhledem k pochybnostem ohledně slučitelnosti irské právní úpravy se směrnicí o občanství se Court of Appeal (odvolací soud) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

- „1) Je odvozené právo pobytu osoby, jež je předkem v přímé linii pracovníka, který je občanem Unie, podle čl. 7 odst. 2 [směrnice o občanství], podmíněno zachováním statusu tohoto předka jako osoby vyživované dotčeným pracovníkem?
- 2) Brání [směrnice o občanství] tomu, aby hostitelský členský stát omezil přístup k dávkám sociální pomoci osobě, která je rodinným příslušníkem pracovníka, jenž je občanem Unie, a které náleží odvozené právo pobytu z důvodu jejího statusu osoby vyživované tímto pracovníkem, pokud by přístup k takovým dávkám znamenal, že by tato osoba již nebyla osobou vyživovanou tímto pracovníkem?
- 3) Brání [směrnice o občanství] tomu, aby hostitelský členský stát omezil přístup k dávkám sociální pomoci osobě, která je rodinným příslušníkem pracovníka, jenž je občanem Unie, a které náleží odvozené právo pobytu z důvodu jejího statusu osoby vyživované tímto pracovníkem, s odůvodněním, že vyplácení takových dávek bude mít za následek, že se dotčený rodinný příslušník stane nepřiměřenou zátěží pro systém sociální pomoci státu?“

20. Písemná vyjádření Soudnímu dvoru předložili GV; předsedkyně odvolacího orgánu úřadu sociálního zabezpečení, Social Welfare Appeals Office (odvolací orgán úřadu sociálního zabezpečení, Irsko), ministr pro pracovněprávní záležitosti a sociální ochranu, Nejvyšší státní

zástupce (Irsko) (dále jen „žalovaní“); česká, dánská a německá vláda; Irsko, jakož i Evropská komise. Dne 18. října 2022 se konalo jednání, na němž GV, žalovaní, česká, dánská a německá vláda, Irsko, jakož i Komise přednesli ústní vyjádření.

III. Relevantní unijní právo

A. Směrnice o občanství

21. Článek 2 odst. 2 směrnice o občanství stanoví, že pro účely této směrnice se rozumí:

„rodinným příslušníkem“:

- a) manžel nebo manželka;
- b) partner, se kterým občan Unie uzavřel registrované partnerství na základě právních předpisů členského státu, zachází-li právní řád hostitelského členského státu s registrovaným partnerstvím jako s manželstvím, v souladu s podmínkami stanovenými souvisejícími právními předpisy hostitelského členského státu;
- c) potomci v přímé linii, kteří jsou mladší 21 let nebo jsou vyživovanými osobami, a takoví potomci manžela či manželky nebo partnera či partnerky stanovení v písmenu b);
- d) předci v přímé linii, kteří jsou vyživovanými osobami, a takoví předci manžela či manželky nebo partnera či partnerky stanovených v písmenu b).“

22. Článek 7 odst. 1 směrnice o občanství zní:

„Všichni občané Unie mají právo pobytu na území jiného členského státu po dobu delší než tři měsíce, pokud:

- a) jsou v hostitelském členském státě zaměstnanými osobami nebo osobami samostatně výdělečně činnými; nebo
- b) mají pro sebe a své rodinné příslušníky dostatečné prostředky, aby se po dobu svého pobytu nestali zátěží pro systém sociální pomoci hostitelského členského státu, a jsou účastníky zdravotního pojištění, kterým jsou v hostitelském členském státě kryta všechna rizika; nebo
- c) – jsou zapsáni u soukromého či veřejného subjektu, akreditovaného nebo financovaného hostitelským členským státem v souladu s jeho právními předpisy nebo správní praxí z prvotního důvodu studia, včetně odborné přípravy, a
– jsou účastníky zdravotního pojištění, kterým jsou v hostitelském členském státě kryta všechna rizika, a prohlášením nebo jiným podobným prostředkem podle své volby ujistí příslušný vnitrostátní orgán, že mají dostatečné prostředky pro sebe a své rodinné příslušníky, aby se po dobu jejich pobytu nestali zátěží pro systém sociální pomoci hostitelského členského státu; nebo
- d) jsou rodinnými příslušníky doprovázejícími nebo následujícími občana Unie, který splňuje podmínky uvedené v písmenech a), b) nebo c).“

23. Článek 24 směrnice o občanství stanoví:

„1. S výhradou zvláštních ustanovení výslovně uvedených ve Smlouvě a v sekundárních právních předpisech požívají všichni občané Unie, kteří pobývají na základě této směrnice na území hostitelského členského státu, v oblasti působnosti Smlouvy stejného zacházení jako státní příslušníci tohoto členského státu. Právo na rovné zacházení se vztahuje i na rodinné příslušníky, kteří nejsou státními příslušníky žádného členského státu a mají právo pobytu nebo trvalého pobytu.

2. Odchylně od odstavce 1 není hostitelský členský stát povinen přiznat nárok na sociální pomoc v prvních třech měsících pobytu nebo případně během delšího období stanoveného v čl. 14 odst. 4 písm. b), ani není povinen přiznat před nabytím práva trvalého pobytu vyživovací podporu při studiu, včetně odborné přípravy, již se rozumí stipendia nebo půjčky na studium osobám jiným než zaměstnaným osobám, osobám samostatně výdělečně činným, osobám ponechávajícím si takové postavení a jejich rodinným příslušníkům.“

B. Nařízení o pracovnících

24. Článek 7 nařízení o pracovnících¹⁰ v příslušné části stanoví:

„1. S pracovníkem, který je státním příslušníkem členského státu, nesmí být na území jiného členského státu zacházeno z důvodu jeho státní příslušnosti jinak než s tuzemskými pracovníky, jde-li o podmínky zaměstnávání a pracovní podmínky, zejména z oblasti odměňování, skončení pracovního poměru a návratu k povolání nebo opětovného zaměstnání, pokud se stal nezaměstnaným.

2. Požívá stejné sociální a daňové výhody jako tuzemští pracovníci.

[...]

IV. Analýza

A. Úvodní poznámky

25. Jedna z otázek, kterou se zúčastnění v tomto řízení zabývali, byla ta, že směrnice o občanství, o jejíž výklad předkládající soud požádal, není jako taková použitelná na skutkové okolnosti projednávané věci. Ačkoli souhlasím s argumenty zúčastněných ohledně této otázky, uvedu krátké vysvětlení ohledně toho, proč je výklad směrnice o občanství pro předkládající soud přesto užitečný.

26. Podle čl. 3 odst. 1 směrnice o občanství se tato směrnice vztahuje na všechny občany Unie, kteří se stěhují do *jiného* členského státu, než jehož jsou státními příslušníky, nebo v takovém členském státě pobývají, a na jejich rodinné příslušníky, kteří je doprovázejí nebo následují.

¹⁰ – Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 492/2011 ze dne 5. dubna 2011 o volném pohybu pracovníků uvnitř Unie (Úř. věst. 2011, L 141, s. 1, dále jen „nařízení o pracovnících“).

27. Tato směrnice tedy neupravuje odvozená práva rodinných příslušníků občana Unie v členském státě, jehož je tento občan státním příslušníkem.

28. Vzhledem k tomu, že AC získala irské občanství, směrnice o občanství se na práva, která její matka požívá v Irsku od okamžiku naturalizace AC, již nevztahuje.

29. Nicméně i když směrnice o občanství není sama o sobě použitelná na situaci, která vedla ke sporu v projednávané věci, Soudní dvůr již rozhodl, že na podobné situace je použitelná „obdobně“¹¹.

30. Odvozené právo pobytu rodinného příslušníka občana Unie může vzniknout přímo na základě čl. 21 odst. 1 SFEU. Jak vysvětlil Soudní dvůr, státnímu příslušníkovi členského státu, který se přestěhoval do jiného členského státu a v tomto státě pobývá, nemůže být odepráno právo vést rodinný život v tomto státě zaručené unijním právem pouze proto, že tento občan následně nabude státní občanství tohoto jiného členského státu¹².

31. Aby se předešlo situaci, v níž s občany Unie, kteří využili práva na volný pohyb a začlenili se do společnosti hostitelského členského státu tak, že získali státní občanství tohoto státu, bude v oblasti jejich rodinného života zacházeno méně příznivě než s občany Unie, kteří rovněž využili svého práva na pohyb, avšak mají pouze státní občanství svého státu původu, stanoví směrnice o občanství minimální obsah odvozených práv rodinných příslušníků naturalizovaných občanů.

32. Směrnice o občanství tak poskytuje informace stran výkladu čl. 21 odst. 1 SFEU, který je použitelný v projednávané věci, a upřesňuje jeho minimální obsah.

33. Výklad směrnice o občanství provedený Soudním dvorem bude pro předkládající soud užitečný pro účely posouzení toho, zda předsedkyně odvolacího orgánu úřadu sociálního zabezpečení svým rozhodnutím porušila práva AC i GV, která požívají podle čl. 21 odst. 1 SFEU. Soudní dvůr tedy může zodpovědět položené otázky týkající se výkladu směrnice o občanství.

34. Kromě toho mám za to, že na spor v původním řízení je nepřímou použitelné i nařízení o pracovnících. Poskytuje totiž informace o minimálním obsahu primárních práv volného pohybu mobilních pracovníků v Unii, kteří získají naturalizací státní občanství hostitelského členského státu, do něhož se přestěhovali¹³. Skutečnost, že předkládající soud omezil své otázky pouze na výklad směrnice o občanství, nebrání Soudnímu dvoru, aby předkládajícímu soudu poskytl všechny prvky výkladu unijního práva, které mu mohou být nápomocny při rozhodování¹⁴.

¹¹ – V tomto smyslu viz rozsudek ve věci Lounes, bod 61, jakož i citovaná judikatura.

¹² – Rozsudek ve věci Lounes, body 52 a 53.

¹³ – Nařízení o pracovnících upravuje mimo jiné rovné zacházení s pracovníkem, který je státním příslušníkem členského státu, avšak pracuje v jiném členském státě odlišném od státu, jehož je státním příslušníkem. Stejně jako směrnice o občanství se tedy nevztahuje na práva pracovníků ve státě, jehož jsou státními příslušníky. Nemůže tedy upravovat práva AC, která má irskou státní příslušnost, v Irsku. Podle téže logiky, jak bylo vysvětleno ve vztahu ke směrnici o občanství, však nelze práva osoby, která využila práva na volný pohyb k přijetí zaměstnání v jiném členském státě, než je stát její původní státní příslušnosti, která vyplývají přímo z článku 45 a čl. 21 odst. 1 SFEU, omezit pouze proto, že tato osoba rovněž získala státní příslušnost hostitelského členského státu.

¹⁴ – Viz například rozsudek ze dne 5. května 2011, McCarthy (C-434/09, EU:C:2011:277, bod 24), a ze dne 20. října 2022, Digi (C-77/21, nezveřejněný, EU:C:2022:805, bod 50 a citovaná judikatura).

35. Z tohoto důvodu navrhuji výklad čl. 45 odst. 2 SFEU vyplývající z nařízení o pracovnících, neboť jej považuji za užitečný pro projednávanou věc, zejména pro posouzení třetí předběžné otázky. V souladu s tím rovněž navrhuji Soudnímu dvoru, jak tuto otázku přeformulovat tak, aby byla předkládajícímu soudu poskytnuta užitečná odpověď.

B. K věci samé

36. Hlavním impulsem v projednávané věci jsou nařízení z roku 2015, což je zákonné opatření, jímž Irsko provedlo do svého práva směrnici o občanství. Tento akt téměř doslovně provádí definice rodinných příslušníků¹⁵, jakož i pravidla ohledně oprávnění rodinných příslušníků k pobytu¹⁶, která jsou upravena ve směrnici o občanství.

37. Nařízení z roku 2015 rovněž upravují zachování práva pobytu, včetně práva pobytu rodinných příslušníků. Nařízení č. 11 odst. 1 nařízení z roku 2015 (viz bod 14 tohoto stanoviska) v podstatě podmiňuje zachování práva pobytu předka v přímé linii dvěma požadavky: zaprvé předek v přímé linii musí být vyživován mobilním občanem Unie¹⁷ a zadruhé tento předek se nesmí stát nepřiměřenou zátěží pro systém sociální pomoci státu.

38. Pokud předek v přímé linii nemá právo pobytu v Irsku, nemá nárok na příspěvek v invaliditě. Oba argumenty, ztráta statusu vyživované osoby i zatížení systému sociální pomoci, byly uplatněny v různých rozhodnutích, kterými byla zamítnuta žádost GV o příspěvek v invaliditě.

39. Svými předběžnými otázkami si předkládající soud přeje zjistit, zda unijní právo připouští některou z obou podmínek pro zachování práva pobytu v Irsku.

40. Za účelem zodpovězení těchto otázek budu postupovat následovně. Předběžné otázky budu analyzovat v pořadí, v němž byly položeny. První předběžná otázka však nutně vyvolává další otázku, která je relevantní i pro odpověď na druhou předběžnou otázku: co znamená status vyživované osoby? Poté, co uvedu svůj názor ohledně první předběžné otázky, se proto před tím, než přejdu k druhé a třetí předběžné otázce, budu zabývat touto doplňkovou otázkou.

1. K první předběžné otázce: Je status vyživované osoby trvalou podmínkou pro existenci práva pobytu?

41. Podstatou první otázky předkládajícího soudu je, zda podle čl. 21 odst. 1 SFEU, ve spojení s čl. 7 odst. 1 písm. d) směrnice o občanství¹⁸, postačuje, aby status vyživované osoby existoval v okamžiku, kdy předek v přímé linii následoval mobilního pracovníka v Unii do hostitelského státu, nebo zda je trvalou podmínkou pro existenci odvozeného práva pobytu v tomto státě.

¹⁵ – Viz nařízení č. 3 odst. 5 písm. b) nařízení z roku 2015, které definuje způsobilé rodinné příslušníky stejným způsobem (téměř doslovně) jako čl. 2 odst. 2 směrnice o občanství.

¹⁶ – Viz nařízení č. 6 odst. 3 písm. a) nařízení z roku 2015, kterým se provádí čl. 7 odst. 1 směrnice o občanství, týkající se práva pobytu po dobu delší než tři měsíce.

¹⁷ – Tuto povinnost ukládá tím, že stanoví, že osoba si zachovává právo pobytu po dobu, po kterou splňuje příslušná ustanovení, na nichž je pobyt založen, mezi něž patří ustanovení, které provádí čl. 7 odst. 1 písm. d) směrnice o občanství.

¹⁸ – Všichni zúčastnění, kteří Soudnímu dvoru předložili písemná vyjádření, se shodují na tom, že jelikož se spor v původním řízení týká občana Unie, a nikoli státního příslušníka třetí země, je třeba odkaz na čl. 7 odst. 2 směrnice o občanství považovat za chybu v psaní a tuto otázku je třeba chápat tak, že odkazuje na čl. 7 odst. 1 písm. d) uvedené směrnice.

42. GV a Komise v tomto ohledu tvrdí, že status vyživované osoby musí existovat pouze v okamžiku, kdy rodič následuje mobilního pracovníka do hostitelského státu. Na podporu tohoto stanoviska se dovolávají rozsudků ve věcech Jia¹⁹ a Reyes²⁰. V těchto věcech Soudní dvůr potvrdil, že rodinný příslušník musí být v postavení osoby vyživované občanem Unie, který využil svého práva na pohyb (nebo manžela či manželky občana Unie, který využil tohoto práva), v domovské zemi ještě před získáním práva pobytu v hostitelském státě²¹.

43. Žalovaní a ostatní vlády, které vstoupily do řízení jako vedlejší účastnice, naopak tvrdí, že GV může požívat odvozeného práva pobytu pouze po dobu, kdy je vyživována svou dcerou. Status vyživované osoby je tedy trvalou podmínkou podle čl. 7 odst. 1 písm. d) směrnice o občanství a zanikl by, pokud by jí irské orgány přiznaly příspěvek v invaliditě.

44. Ve věcech Jia a Reyes, jichž se žalobkyně v původním řízení dovolává, byl Soudní dvůr vyzván k tomu, aby posoudil zákonnost podmínek pro nabytí práva pobytu po příjezdu do hostitelského státu. V žádné z těchto věcí se nejednalo o podmínky pro zachování práva pobytu. Kromě toho na rozdíl od těchto dvou věcí, v nichž byla žalobkyním povoleno k pobytu odepřeno, v projednávané věci již GV práva pobytu v Irsku požívá. Závěry, k nimž Soudní dvůr dospěl v rozsudcích ve věcech Jia a Reyes, tedy neřeší situaci, která nastala v projednávané věci.

45. Tyto dvě věci tedy nevylučují závěr, že status vyživované osoby jako základ odvozeného práva pobytu musí existovat po celou dobu pobytu rodiče v hostitelském státě, jak tvrdí žalovaní a vlády, které vstoupily do řízení jako vedlejší účastnice.

46. Osobně se přikláním k tomuto posledně uvedenému stanovisku.

47. Odvozené právo pobytu není nesporně nezávislým právem, které mají předkové v přímé linii. Toto právo jim náleží – na základě výkladu čl. 7 odst. 1 písm. d) ve spojení s čl. 2 odst. 2 písm. d) směrnice o občanství – proto, že jsou vyživovanými předky v přímé linii. Takové právo pobytu se liší od přímého práva pobytu, které by taková osoba mohla rovněž získat²² tím, že se vztahuje k výkonu práva mobilního občana Unie na volný pohyb, v projednávané věci jako pracovníka, a závisí na něm. Jeví se mi proto jako logické, že status vyživované osoby vůči tomuto občanu Unie musí trvat i poté, co přímý rodinný příslušník následuje tohoto občana do hostitelského státu.

48. Kromě toho čl. 14 odst. 2 směrnice o občanství, který upravuje zachování práva pobytu, objasňuje, že rodinní příslušníci si zachovávají práva podle jejího článku 7, pokud splňují podmínky stanovené v tomto ustanovení. Vzhledem k tomu, že toto ustanovení odkazuje na rodinné příslušníky ve smyslu čl. 2 odst. 2 směrnice o občanství, lze jej chápat tak, že právo pobytu trvá, dokud trvá status vyživované osoby.

¹⁹ – Rozsudek ze dne 9. ledna 2007, Jia (C-1/05, EU:C:2007:1; dále jen „rozsudek ve věci Jia“, bod 37).

²⁰ – Rozsudek ve věci Reyes, bod 30 a citovaná judikatura.

²¹ – Rozsudek ve věci Jia se týkal žádosti o povolení k pobytu podané rodiči státního příslušníka třetí země, manžela občanky Unie, která využívala svého práva na pohyb. Rozsudek ve věci Reyes se týkal žádosti o povolení k pobytu podané potomkem státní příslušnice třetí země, manželky občana Unie, který využíval svého práva na pohyb.

²² – Tatáž osoba by mohla získat přímé právo pobytu, na rozdíl od odvozeného práva pobytu založeného na statusu vyživované osoby, prostřednictvím jiných ustanovení směrnice o občanství. K tomu může dojít například po pěti letech pobytu v hostitelském státě (článek 16 této směrnice) nebo pokud se tento rodinný příslušník stane ekonomicky aktivním tím, že v hostitelském státě začne vykonávat zaměstnání nebo samostatnou výdělečnou činnost (čl. 7 odst. 1 písm. a) téže směrnice).

49. Konečně právě status předka v přímé linii jako osoby vyživované svým dítětem odůvodňuje právo prvně zmíněného být přítomen v hostitelském státě. Jak vysvětlil Soudní dvůr, účelem směrnice o občanství je usnadnit a posílit výkon základního práva na pohyb²³. Odvozené právo pobytu předka v přímé linii tedy přispívá k výkonu práva mobilního pracovníka v Unii na pohyb.

50. Navrhuji proto Soudnímu dvoru, aby na první otázku předkládajícího soudu odpověděl tak, že čl. 21 odst. 1 SFEU musí být ve spojení s čl. 2 odst. 2 písm. d) a čl. 7 odst. 1 písm. d) směrnice o občanství vykládán v tom smyslu, že splnění podmínky, dle níž musí být předek v přímé linii mobilního pracovníka v Unii tímto pracovníkem vyživován, je vyžadováno po dobu, po níž je právo pobytu tohoto předka odvozeno od práva na volný pohyb vykonávaného uvedeným pracovníkem.

51. Jinou otázkou však je to, zda podání žádosti o příspěvek v invaliditě znamená zánik statusu vyživované osoby. Tato otázka nejprve vyžaduje výklad toho, co znamená status vyživované osoby.

2. Význam pojmu „status vyživované osoby“

52. Z výkladu čl. 2 odst. 2 písm. d) ve spojení s čl. 7 odst. 1 písm. d) směrnice o občanství je zřejmé, že odvozené právo pobytu požívají pouze předkové v přímé linii v *postavení vyživovaných osob*²⁴.

53. Směrnice o občanství však pojem „status vyživované osoby“ ve vztahu k předkům v přímé linii dále nevyjasňuje²⁵. Různé jazykové verze čl. 2 odst. 2 písm. d) uvedené směrnice se totiž rozcházejí. Uvedme alespoň některé z nich: aglická verze odkazuje na „dependent“, francouzská verze na „à charge“, německá verze na „Unterhalt gewährt wird“, italská verze na „a carico“, chorvatská verze na „uzdržavanci“, nizozemská verze na „te hunnen laste“, polská verze na „utrzymaniu“ a rumunská verze na „în întreținere“.

54. Ačkoli některé z těchto jazykových verzí patrně naznačují pouze finanční nebo materiální závislost, je třeba se ptát, zda se směrnice týká pouze takové závislosti. Jinými slovy, je určitá osoba v postavení vyživované osoby ve smyslu této směrnice pouze v případě, že potřebuje finanční podporu od jiné osoby? Případně zahrnuje status vyživované osoby i další potřeby, jako je potřeba fyzické či citové podpory?

55. Legislativní historie směrnice o občanství odpověď patrně neposkytne. Definice rodinných příslušníků v čl. 2 odst. 2 této směrnice je výsledkem přenesení obsahově totožného ustanovení čl. 10 odst. 1 písm. b) nařízení (EHS) č. 1612/68 do tohoto právního předpisu²⁶. Toto ustanovení odkazovalo na pojem „příbuzní ve vzestupné linii [...], kteří jsou [...] závislí“²⁷, avšak důvod, proč bylo toto přídatné jméno použito, nebyl vysvětlen ani v tomto předpisu, ani v související judikatuře. V původním návrhu směrnice o občanství, který předložila Komise, čl. 2 odst. 2 písm. d) toto přídatné jméno neobsahoval a odkazoval pouze na pojem „předci v přímé linii“²⁸.

²³ – Rozsudek ze dne 26. března 2019, SM (Dítě, jehož péče je zajišťována v režimu alžírského institutu kafala) (C-129/18, EU:C:2019:248, bod 53 a citovaná judikatura).

²⁴ – Totéž platí i pro potomky v přímé linii.

²⁵ – Pokud jde o potomky v přímé linii, směrnice o občanství (čl. 2 odst. 2 písm. c)) je automaticky považuje za vyživované osoby, pokud jsou mladší 21 let, připouští však možnost, že mohou zůstat v postavení vyživovaných osob i po dosažení zletilosti.

²⁶ – Nařízení Rady ze dne 15. října 1968 o volném pohybu pracovníků uvnitř Společenství (Úř. věst. 1968, L 257, s. 2; Zvl. vyd. 05/01, s. 15).

²⁷ – Kurzivou zvýraznila autorka tohoto stanoviska.

²⁸ – Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, COM(2001) 257 final (Úř. věst. 2001, C 270 E, s. 150).

V průběhu legislativního procesu však bylo navrženo znění, které bylo uvedeno v nařízení č. 1612/68, a to opět včetně výrazu „kteří jsou vyživovanými osobami“²⁹. Důvody této změny nejsou z přípravných dokumentů zřejmé, a proto lze o legislativním záměru pouze spekulovat.

56. Žalovaní v původním řízení, jakož i vlády, které vstoupily do řízení jako vedlejší účastnice, chápou status vyživované osoby tak, že se vztahuje pouze k finanční závislosti. V důsledku toho tvrdí, že GV přestane být v postavení vyživované osoby vůči své dceři, pokud jí bude přiznán příspěvek v invaliditě. V takovém případě se údajně stane osobou vyživovanou státem, a nikoli svou dcerou.

57. Ve věcech týkajících se odvozených práv pobytu přímých rodinných příslušníků Soudní dvůr skutečně potvrdil, že potřebuje-li určitá osoba finanční podporu, má se za to, že je v postavení vyživované osoby ve smyslu směrnice o občanství³⁰. V těchto věcech však Soudní dvůr nebyl požádán o vysvětlení významu pojmu „postavení vyživované osoby“. Zjednodušeně řečeno, v každé z těchto věcí odpovídala skutková situace takové formě statusu vyživované osoby³¹.

58. Tuto judikaturu proto nelze chápat tak, že pro účely získání odvozených práv pobytu podle směrnice o občanství stanoví jako relevantní pouze finanční závislost. Podle mého názoru existuje několik důvodů, které vedou k odlišnému závěru, a sice k takovému, že status vyživované osoby ve smyslu směrnice o občanství je širším pojmem, který zahrnuje také citové a fyzické potřeby.

59. Zaprvé dle mého názoru je materiální nebo finanční závislost tím nejméně důležitým důvodem pro to, aby mobilní pracovník v Unii mohl přivést své rodiče do hostitelského státu, v němž žije a pracuje. Pokud by se jednalo pouze o finanční podporu, tato by mohla být poskytována i rodičům, kteří zůstávají ve své zemi původu. K tomu, aby jim bylo poskytnuto ubytování nebo finanční podpora na stravu či ošacení, není nutné je přivádět do hostitelského státu. Mohlo by být dokonce levnější poskytovat rodičům takovou podporu v jejich zemi původu, v níž mohou být životní náklady nižší než v hostitelském státě. Naopak poskytovat rodiči citovou a fyzickou podporu za okolností, kdy tento rodič nežije v blízkosti svých dětí, je ve většině případů nemožné.

²⁹ – Společný postoj (ES) č. 6/2004 ze dne 5. prosince 2003 přijatý Radou v souladu s postupem podle článku 251 Smlouvy o založení Evropského společenství za účelem přijetí směrnice Evropského parlamentu a Rady o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, o změně nařízení (EHS) č. 1612/68 a o zrušení směrnic 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS (neoficiální překlad) (Úř. věst. 2004, C 54 E, s. 12). Článek 2 odst. 2 písm. d) této verze textu pak zněl „předci v přímé linii, kteří jsou vyživovanými osobami“ (*neoficiální překlad*), bez jakéhokoli dalšího vysvětlení.

³⁰ – Většina těchto věcí se týkala potomků v přímé linii. Například věc Lebon se týkala dcery mobilní pracovníka v Unii, která byla sama občankou Unie. Věc Reyes se týkala dcery (a státní příslušnice třetí země) mobilního občana Unie. Věc Depesme se týkala dětí manželů nebo uznaných partnerů několika mobilních příhraničních pracovníků. Výjimku představuje věc Jia, která se týkala rodičů v postavení vyživovaných osob.

³¹ – Soudní dvůr v těchto věcech výslovně objasnil jedinou otázku týkající se pojmu „status vyživované osoby“, a sice že postavení vyživovaného rodinného příslušníka je výsledkem faktické situace. V tomto ohledu viz rozsudek ve věci Lebon, bod 22; rozsudek ve věci Jia, bod 35, a rozsudek ve věci Depesme, bod 58.

60. Zadruhé z přípravných dokumentů ke směrnici o občanství jasně vyplývá, že hlavním důvodem pro uznání odvozených práv rodinných příslušníků bylo umožnit skutečné užívání práva na rodinný život³². Toto základní právo, uznané Listinou základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“)³³, zahrnuje existenci citových vazeb mezi rodinnými příslušníky³⁴.

61. Zatřetí takto široký výklad pojmu „status vyživované osoby“ je v souladu s cílem směrnice o občanství přispět k výkonu práva mobilních pracovníků v Unii na pohyb. Pokud by GV potřebovala společnost a péči své dcery, avšak nemohla by ji následovat do členského státu, v němž její dcera žije a pracuje, je pravděpodobné (přínejmenším dokud nevynezneme teleportaci), že by dcera byla nucena opustit hostitelský stát, aby následovala svoji matku do jejího státu původu³⁵. To by představovalo překážku výkonu práva AC svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států. Mobilní pracovník v Unii, dítě rodiče, který je státním příslušníkem třetí země (SPTZ) a potřebuje tento druh podpory, by mohl být nucen opustit území Evropské unie.

62. Právě pokud jde o tuto otázku, Soudní dvůr ve své judikatuře uznává, že unijní právo přikládá za účelem odstranění překážek výkonu základních svobod zaručených Smlouvou důležitost zajištění ochrany rodinného života státních příslušníků členských států³⁶.

63. Konečně se v judikatuře vyskytují náznaky toho, že Soudní dvůr chápe význam pojmu „status vyživované osoby“, jak je na něj nahlíženo ve směrnici o občanství, širě než jen z hlediska finančních potřeb. Soudní dvůr měl nejprve za to, že čl. 2 odst. 2 směrnice o občanství by měl být vykládán široce³⁷.

64. Širší pojetí statusu vyživované osoby bylo navíc uznáno v nedávné judikatuře vztahující se k čl. 3 odst. 2 směrnice o občanství, který se týká vzdálenějších rodinných příslušníků³⁸. Navzdory právům přiznávaným rodinným příslušníkům v čl. 3 odst. 2 směrnice o občanství, která jsou ve srovnání s automatickým právem pobytu udělovaným rodinným příslušníkům, kteří spadají do oblasti působnosti čl. 2 odst. 2 písm. d) této směrnice, omezenější, není žádný důvod pro to, aby

³² – V tomto ohledu viz návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, s. 150, bod 2.4. Viz rovněž Meduna, M., Stockwell, N., Geyer, F., Adamo, C., Nemitz, P., „Institutional Report“, v Neergaard, U., Jacqueson, C. a Holst-Christensen, N., (ed.) *Union Citizenship, Development, Impact and Challenges, The XXVI FIDE Congress in Copenhagen*, 2014, Congress Publications, Kodaň, 2014, sv. 2, s. 247.

³³ – Článek 7 Listiny.

³⁴ – V tomto ohledu viz rozsudek ESLP ze dne 4. března 2013, Butt v. Norsko (CE:ECHR:2012:1204JUD004701709, včetně, bod 76), v němž tento soud rozhodoval na základě článku 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, který se odráží v článku 7 Listiny.

³⁵ – Obdobně viz rozsudek ze dne 8. března 2011, Ruiz Zambrano (C-34/09, EU:C:2011:124, body 42 a 43), v němž, i když se nejednalo o situaci zahrnující právo na pohyb, bylo právo rodiče na pobyt považováno za existující, neboť v opačném případě by dítě, statický občan Unie, bylo nuceno opustit území Unie. Viz rovněž nedávný rozsudek ze dne 5. května 2022, Subdelegación del Gobierno en Toledo (Pobyt rodinného příslušníka – Nedostatek prostředků) (C-451/19 a C-532/19, EU:C:2022:354, bod 45), který vychází z podobné logiky.

³⁶ – V tomto smyslu viz rozsudky ze dne 11. července 2002, Carpenter (C-60/00, EU:C:2002:434, bod 38), a ze dne 25. července 2008, Metock a další (C-127/08, EU:C:2008:449, bod 56 a citovaná judikatura).

³⁷ – Viz například rozsudek ve věci Reyes, bod 23, nebo rozsudek ze dne 26. března 2019, SM (Dítě, jehož péče je zajišťována v režimu alžírského institutu kafala) (C-129/18, EU:C:2019:248, bod 53 a citovaná judikatura).

³⁸ – Rozsudek ze dne 15. září 2022, Minister for Justice and Equality (Bratranec občana Unie, který je státním příslušníkem třetí země) (C-22/21, EU:C:2022:683, body 23 a 27). Mezi potřeby podpory, které byly kromě potřeby finanční podpory zohledněny, patřily zdravotní stav nebo úzké a stabilní osobní vazby vyplývající například ze soužití ve společné domácnosti.

byl pojem „status vyživované osoby“ chápán v rámci této směrnice různě, přičemž tento důvod vlastně není dán ani v různých právních aktech upravujících práva rodinných příslušníků mobilních pracovníků v Unii³⁹.

65. Z výše uvedených důvodů navrhuji Soudnímu dvoru, aby přijal širokou koncepci pojmu „status vyživované osoby“, který existuje vždy, když určitá osoba potřebuje materiální, finanční, fyzickou nebo citovou podporu člena rodiny. I kdyby tedy GV již nepotřebovala finanční podporu své dcery, mohla by stále splňovat požadavek existence „statusu vyživované osoby“, na němž je založeno odvozené právo pobytu.

3. Ke druhé předběžné otázce – Může v důsledku přístupu k sociálním dávkám zaniknout odvozené právo pobytu vyživovaného předka mobilního pracovníka v Unii?

66. Jak vysvětlil předkládající soud, irské právo brání tomu, aby byl příspěvek v invaliditě vyplácen osobě, která nemá obvyklé bydliště v tomto státě. Obvyklé bydliště může existovat pouze tehdy, má-li daná osoba právo pobývat v Irsku. Irským občanům nemůže být podle mezinárodního práva oprávněný pobyt v Irsku odepřen. Státním příslušníkům jiných zemí však musí svědčit právní základ uznaný irským právem, jehož se mohou dovolávat, aby mohli požívat práva pobytu. Jedním z takových právních základů je čl. 7 odst. 1 písm. d) směrnice o občanství.

67. Takový je právní stav, který vyústil v položení druhé předběžné otázky předkládajícího soudu. Podstatou této předběžné otázky uvedeného soudu je, zda musí být čl. 21 odst. 1 SFEU ve spojení se směrnicí o občanství vykládán v tom smyslu, že vyplácení příspěvku v invaliditě přímému předkovi občana Unie má za následek zánik jeho statusu vyživované osoby vůči tomuto pracovníkovi, a tudíž zaniká jeho odvozené právo pobytu.

68. Pokud Soudní dvůr přijme můj návrh odpovědi na první předběžnou otázku – že tento status vyživované osoby musí být trvalý, aby mohl sloužit jako odůvodnění práva pobytu předka v přímé linii podle čl. 7 odst. 1 písm. d) směrnice o občanství – vyplývá z toho, že zánik statusu předka v přímé linii jako osoby vyživované mobilním občanem Unie vede k zániku odvozeného práva pobytu tohoto předka na základě uvedeného ustanovení.

69. To však neznamená, že podáním žádosti o sociální dávku zaniká status vyživované osoby předka v přímé linii vůči mobilnímu občanovi Unie.

70. Zaprvé, a pokud Soudní dvůr přijme můj návrh a vyloží pojem „status vyživované osoby“ široce, přiznání příspěvku v invaliditě může odstranit finanční závislost (nebo alespoň zčásti), avšak je nepravděpodobné, že by pokrylo ostatní potřeby podpory předků⁴⁰. Irské státní orgány by jen stěží mohly nahradit péči a citovou podporu ze strany vlastního dítěte.

³⁹ – Ve směrnici Evropského parlamentu a Rady 2014/54/EU ze dne 16. dubna 2014 o opatřeních usnadňujících výkon práv udělených pracovníkům v souvislosti s jejich volným pohybem (Úř. věst. 2014, L 128, s. 8) se v bodě 1 odůvodnění uvádí, že „rodinnými příslušníky“ by se pro účely nařízení o pracovnících měly rozumět osoby ve smyslu čl. 2 odst. 2 směrnice o občanství. To bylo později potvrzeno v rozsudku ve věci *Depesme* (body 51 až 55) a v rozsudku ze dne 2. dubna 2020, *Caisse pour l'avenir des enfants* (Dítě manžela či manželky příhraničního pracovníka) (C-802/18, EU:C:2020:269, bod 51).

⁴⁰ – Členské státy, které vstoupily do řízení jako vedlejší účastníci, v průběhu jednání totiž připustily, že bez ohledu na vyplácení příspěvku v invaliditě by fyzické, materiální a citové roviny závislosti mezi AC a GV přetrvávaly.

71. I když tedy hostitelský členský stát pokryje část, nebo dokonce všechny finanční náklady rodiče žijícího v tomto státě, pokud bude existovat trvalá potřeba materiální, citové nebo fyzické podpory, zůstane tento rodič v postavení vyživované osoby vůči mobilnímu občanovi Unie, od něhož odvozuje práva pobytu.

72. Zadruhé, i když se statusem vyživované osoby rozumí pouze potřeba materiální nebo finanční podpory, nemůže podání žádosti o příspěvek v invaliditě automaticky vést k závěru, že právo pobytu na základě směrnice o občanství by v případě přiznání této dávky zaniklo.

73. Jak naznačila Komise, takový závěr by vyústil v nekonečnou smyčku, což nelze připustit: vede k situaci, kdy právo pobytu rodinného příslušníka zaniká, jakmile je mu přiznána sociální dávka, což následně vylučuje možnost, aby mu byla sociální dávka přiznána. Bez této sociální dávky se však rodinný příslušník navrácí do postavení vyživované osoby vůči mobilnímu občanovi Unie, což znamená, že požívá odvozeného práva pobytu, a splňuje tak podmínku pro podání žádosti o sociální dávku. A tak dále až do nekonečna.

74. Cestou z takové absurdní smyčky je její uzavření v určitém bodě. Status vyživovaného člena rodiny pracovníka by proto měl být posuzován odděleně od přiznání daného příspěvku.

75. Soudní dvůr již takový přístup akceptoval v rozsudku ve věci Lebon, v němž posuzoval právo vyživované dcery mobilního občana Unie požadovat belgickou dávku sociální podpory zvanou minimex.

76. V uvedeném rozsudku Soudní dvůr konstatoval, že „žádost na přiznání dávky minimex podaná rodinným příslušníkem migrujícího pracovníka, který je tímto pracovníkem vyživován, nemůže mít vliv na status žadatele jakožto vyživovaného rodinného příslušníka tohoto pracovníka. Opačné rozhodnutí by znamenalo souhlas s tezí, že by přiznání dávky minimex mohlo vést k zániku statusu vyživovaného rodinného příslušníka na straně žadatele, a v důsledku toho odůvodnit buď odnětí samotné dávky minimex, nebo dokonce pozbytí práva pobytu. Takové řešení by v praxi bránilo vyživovanému rodinnému příslušníkovi v tom, aby žádal přiznání dávky minimex, čímž by narušilo rovné zacházení poskytované migrujícímu pracovníkovi. Status vyživovaného rodinného příslušníka by tedy měl být posuzován nezávisle na přiznání dávky minimex.“⁴¹ Jestliže se rozsudek ve věci Lebon týkal potomka v přímé linii, není důvod, proč by se stejná logika neměla použít i na předky v přímé linii⁴².

77. I kdyby tedy byl status vyživované osoby chápán pouze jako potřeba finanční podpory (což je podle mého názoru příliš úzký výklad tohoto pojmu), přiznáním této podpory členskými státy status podporované osoby jako osoby vyživované nezaniká.

78. Nárok na příspěvek v invaliditě (pro jehož přiznání musí být podle irského práva splněny lékařské a finanční podmínky) status vyživované osoby spíše potvrzuje, než aby jej popíral. Pokud by totiž státní orgány člena rodiny v postavení vyživované osoby nepodporovaly, musel by náklady spojené s podporou hradit primární pečovatel, kterým je mobilní pracovník v Unii.

79. Přiznání zvláštní nepřispěvkové peněžitě dávky, jako je příspěvek v invaliditě, proto nemůže ovlivnit status žadatele jako vyživované osoby.

⁴¹ – Rozsudek ve věci Lebon, bod 20.

⁴² – Příslušné odkazy viz judikatura uvedená v bodě 107 tohoto stanoviska.

80. Za účelem doplnění dalšího argumentu na podporu výše uvedeného závěru je užitečné zdůraznit, že čl. 7 odst. 1 písm. a) ani písm. d) směrnice o občanství neobsahují požadavek soběstačnosti pracovníka nebo jeho rodinného příslušníka, aby se nestali zátěží pro systém sociální pomoci hostitelského členského státu⁴³. Soběstačnost ukládá pouze čl. 7 odst. 1 písm. b) a čl. 7 odst. 1 písm. c) uvedené směrnice jako podmínku pro přiznání práva pobytu. K tomuto bodu se vrátím v rámci pojednání o argumentu, podle něhož by se rodinný příslušník mohl stát zátěží pro systém sociální pomoci hostitelského členského státu⁴⁴.

81. Navíc, jak tvrdí Evropská komise, opatření přijatá vyživovaným rodinným příslušníkem za účelem posílení jeho nezávislosti v hostitelském členském státě by jej v žádném případě neměla zbavit práva pobytu.

82. V opačném případě by to znamenalo, že nárok na zvláštní nepřispěvkovou dávku by měly pouze osoby, které ji nepotřebují. Právo by nemělo být vykládáno způsobem, který by vedl k takto absurdnímu výsledku⁴⁵.

83. Proto navrhuji Soudnímu dvoru, aby na druhou otázku předkládajícího soudu odpověděl vysvětlením, že čl. 21 odst. 1 SFEU musí být ve spojení s čl. 2 odst. 2 písm. d) a čl. 7 odst. 1 písm. d) směrnice o občanství vykládán v tom smyslu, že podáním žádosti o zvláštní nepřispěvkovou peněžitou dávku předkem v přímé linii mobilního občana Unie nezaniká status tohoto příbuzného jako vyživované osoby vůči uvedenému pracovníkovi, a tudíž se nemění odvozené právo pobytu tohoto příbuzného.

4. Ke třetí předběžné otázce: Právo na rovné zacházení a rozpočtové zájmy členských států

84. Jak bylo vysvětleno na začátku⁴⁶, irská právní úprava stanoví, že předek v přímé linii si může zachovat odvozené právo pobytu za dvou podmínek: 1) pokud je vyživován mobilním občanem Unie a 2) pokud nepředstavuje nepřiměřenou zátěž pro systém sociální pomoci státu. I když tedy předek nadále zůstane v postavení vyživované osoby, ztratí právo pobytu, pokud se stane nepřiměřenou zátěží.

85. Na základě toho měla předsedkyně odvolacího orgánu úřadu sociálního zabezpečení v rozhodnutí přezkoumávaném předkládajícím soudem za to, že ačkoli GV má právo pobytu, nemá nárok žádat o příspěvek v invaliditě, neboť by se stala nepřiměřenou zátěží pro systém sociální pomoci a došlo by k zániku jejího práva pobytu.

86. Podstatou třetí předběžné otázky předkládajícího soudu je, zda unijní právo brání omezení přístupu předka v přímé linii mobilního pracovníka v Unii k příspěvku v invaliditě v hostitelském státě z důvodu, že vyplácení takové dávky má za následek to, že se vyživovaný předek stává nepřiměřenou zátěží pro systém sociální pomoci státu.

⁴³ – Tento argument uvedl rovněž soudce Garrett Simons (High Court (Nejvyšší soud, Irsko)) v prvostupňovém rozsudku vydaném v původním řízení. Simons, J. měl za to, že „[p]ro pracovníka a vyživovaného rodinného příslušníka neplatí požadavek soběstačnosti podle čl. 7 odst. 1 písm. a) nebo čl. 7 odst. 1 písm. d) [této směrnice]“. Rozsudek ze dne 29. května 2020, High Court (Nejvyšší soud, Irsko), GV proti Chief Appeals Officer, Social Welfare Appeals Office, [2020] IEHC 258, bod 76.

⁴⁴ – K této otázce viz bod 118 a násl. tohoto stanoviska.

⁴⁵ – Viz například MacCormick, N., *Rhetoric and the Rule of Law: A Theory of Legal Reasoning*, Oxford University Press, Oxford, 2005, s. 138.

⁴⁶ – Viz výše bod 37 tohoto stanoviska.

87. Úvodem je třeba připomenout, že unijní právo nepřiznává mobilním občanům Unie a jejich rodinným příslušníkům právo na sociální pomoc. Organizace systému sociálního zabezpečení v zásadě spadá do pravomoci členských států. Tato pravomoc zahrnuje volbu druhů dávek sociální pomoci, jakož i podmínky, za nichž se lze stát jejich příjemcem.

88. Otázkou tedy není, zda má GV nárok na příspěvek v invaliditě. To je záležitostí irského práva. Unijní právo zde však zasahuje prostřednictvím zásady rovného zacházení bez ohledu na státní příslušnost⁴⁷. Zakazuje členským státům zacházet se státními příslušníky jiných členských států Evropské unie v porovnání s jejich vlastními státními příslušníky diskriminačním způsobem. Ačkoli zásada rovného zacházení bez ohledu na státní příslušnost působí přímo na základě Smlouvy, našla své konkrétní vyjádření v různých aktech sekundárního unijního práva, včetně článku 24 směrnice o občanství a článku 7 nařízení o pracovnících.

89. V důsledku toho se GV může domáhat přístupu k příspěvku v invaliditě s odvoláním na zásadu rovného zacházení. Pokud je takový příspěvek dostupný pro irské státní příslušníky, měl by být dostupný i pro ni.

90. Mám za to, že v projednávané věci existují dvě osoby, jejichž právo na rovné zacházení by mohlo poskytnout základ pro právo GV požadovat příspěvek v invaliditě.

91. První takovou osobou je sama GV: jakožto s vyživovaným předkem v přímé linii mobilního občana Unie s ní musí být, pokud jde o její přístup k příspěvku v invaliditě, podle článku 24 směrnice o občanství zacházeno stejně jako s irskými občany.

92. Zadruhé je tu její dcera AC. V důsledku odepření přístupu k příspěvku v invaliditě její matce v postavení vyživované osoby se dostává do méně výhodného postavení oproti irským pracovníkům, jejichž vyživovaný rodič může o příspěvek v invaliditě požádat. Zákaz diskriminace ve vztahu k AC může být založen nejen na jejím postavení občanky Unie, která má bydliště v hostitelském státě ve smyslu čl. 7 odst. 1 písm. a) směrnice o občanství, ale také, jak navrhuje Komise, na jejím postavení pracovnice, která uplatnila své právo na volný pohyb podle článku 45 SFEU ve spojení s nařízením o pracovnících. Toto nařízení vyjadřuje zásadu rovného zacházení v článku 7.

93. Předkládající soud ve svém předkládacím usnesení v rámci této otázky zdůraznil, že v projednávané věci je primární pečovatelkou mobilní pracovnice. Případnou diskriminaci této pracovnice tedy v projednávané věci nelze ignorovat.

94. V důsledku toho navrhuji Soudnímu dvoru, aby vzal v úvahu obě hlediska.

95. Nejprve budu zkoumat to, jak může být nárok GV na příspěvek v invaliditě nepřímou založen na právu AC na rovné zacházení a) a poté to, jak může být přímo založen na jejím vlastním právu na rovné zacházení podle směrnice o občanství b)⁴⁸. Poté posoudím otázku, zda mohou být tato práva omezena na základě obavy z toho, že se předek v důsledku pobírání sociálních dávek stane nepřiměřenou zátěží pro sociální pomoc hostitelského státu c).

⁴⁷ – Tento zákaz diskriminace na základě státní příslušnosti je jedním ze základů unijního práva. V současné době je vyjádřen v článku 18 SFEU a je součástí všech ustanovení Smlouvy, která se týkají základních svobod. Je rovněž zopakován v čl. 21 odst. 2 Listiny.

⁴⁸ – Toto pořadí jsem zvolila proto, že od okamžiku zavedení občanství Unie do Smluv lze volný pohyb pracovníků chápat jako jeho zvláštní vyjádření. Jak vysvětlil Soudní dvůr, „čl. 21 odst. 1 SFEU, který obecně zakotvuje právo každého občana Unie svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, nachází zvláštní vyjádření v článku 45 SFEU týkajícím se volného pohybu pracovníků [...]“. Rozsudek ze dne 11. listopadu 2021, MH a ILA (Nároky z důchodového pojištění v případě úpadku) (C-168/20, EU:C:2021:907, bod 61 a citovaná judikatura).

a) Rovné zacházení s AC jako základ pro nárok GV na příspěvek v invaliditě

96. Podle mého názoru je možné, aby právo GV požadovat příspěvek v invaliditě vyplývalo z práva na rovné zacházení, které náleží AC jakožto pracovníci, která využila svého práva na volný pohyb.

97. Volný pohyb pracovníků podle čl. 45 odst. 2 SFEU „zahrnuje odstranění jakékoli diskriminace mezi pracovníky členských států na základě státní příslušnosti, pokud jde o zaměstnávání, odměnu za práci a jiné pracovní podmínky“.

98. Lze tedy rozdílné zacházení s rodičem mobilního pracovníka v Unii ve srovnání s rodiči pracovníků, kteří jsou státními příslušníky hostitelského státu, chápat jako diskriminaci zakázanou podle čl. 45 odst. 2 SFEU?

99. Toto ustanovení Smlouvy bylo dále provedeno a upřesněno nařízením o pracovnících. Článek 7 odst. 2 tohoto nařízení stanoví, že pracovník, který je občanem Unie, „[p]ožívá stejné sociální a daňové výhody jako tuzemští pracovníci“ v jiném členském státě⁴⁹.

100. To vyvolává otázku, zda lze sociální dávku, kterou pobírá rodič pracovníka, považovat za sociální výhodu ve prospěch tohoto pracovníka.

101. Na tuto otázku je třeba odpovědět kladně, a to z následujících důvodů. Zaprvé, Soudní dvůr přijal široký výklad pojmu „sociální výhoda“ obsaženého v nařízení o pracovnících⁵⁰. Zahrnuje „všechny výhody, které ať jsou spojeny, či nikoli s pracovní smlouvou, jsou obecně přiznávány tuzemským pracovníkům, zejména z důvodu jejich objektivního postavení pracovníků nebo pouze z důvodu jejich obvyklého bydliště v tuzemsku, a jejich rozšíření na pracovníky, kteří jsou státními příslušníky jiných členských států, se proto jeví jako způsob usnadnění jejich pohybu uvnitř Unie, a tudíž jejich integrace v hostitelském členském státě.“⁵¹

102. Judikaturou Soudního dvora již bylo potvrzeno, že tento pojem může zahrnovat i takovou sociální dávku, jako je příspěvek v invaliditě⁵². Stejně tak bylo potvrzeno, že pojem „sociální výhody“ ve smyslu čl. 7 odst. 2 nařízení o pracovnících se může vztahovat i na dávky, které zároveň spadají do oblasti působnosti nařízení č. 883/2004, jako je v projednávané věci příspěvek v invaliditě⁵³.

103. Zadruhé pojem „sociální výhoda“ pro pracovníka zahrnuje rovněž takovou sociální dávku, jako je příspěvek v invaliditě, pokud je přiznána rodiči pracovníka, a nikoli pracovníkovi samotnému.

⁴⁹ – Článek 7 odst. 2 nařízení o pracovnících byl dříve článkem 7 odst. 2 jeho předchůdce, tedy nařízení č. 1612/68. Judikatura týkající se tohoto nařízení je tedy relevantní pro porozumění pojmu „sociální výhoda“ obsaženého ve stávajícím nařízení. V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 6. října 2020, Jobcenter Krefeld (C-181/19, EU:C:2020:794, bod 34).

⁵⁰ – Rozsudek ze dne 30. září 1975, Cristini (32/75, EU:C:1975:120, bod 12).

⁵¹ – Rozsudek ze dne 6. října 2020, Jobcenter Krefeld (C-181/19, EU:C:2020:794, bod 41 a citovaná judikatura). Toto je stálá fráze, která se v judikatuře Soudního dvora opakuje již od rozsudku ze dne 31. května 1979, Even a ONPTS (207/78, EU:C:1979:144, bod 22).

⁵² – Rozsudky ze dne 27. května 1993, Schmid (C-310/91, EU:C:1993:221, bod 18), a ze dne 5. května 2011, Komise v. Německo (C-206/10, EU:C:2011:283, bod 34).

⁵³ – V tomto smyslu viz rozsudky ze dne 27. května 1993, Schmid (C-310/91, EU:C:1993:221, bod 17), jakož i ze dne 2. dubna 2020, Caisse pour l'avenir des enfants (Dítě manžela či manželky příhraničního pracovníka) (C-802/18, EU:C:2020:269, body 45 a 46).

104. Soudní dvůr původně omezil pojem „sociální výhody“ tak, aby zahrnoval pouze dávky přiznané samotným pracovníkům⁵⁴, avšak po vydání rozsudku ve věci Lebon se judikatura změnila. Z uvedeného rozsudku vyplývá, že dávka přiznaná potomkovi v přímé linii může představovat „sociální výhodu“ pro pracovníka, pokud je tento potomek uvedeným pracovníkem vyživován⁵⁵.

105. Stejná logika se podle mého názoru uplatní i ve vztahu k vyživovaným předkům. GV je vyživovaná AC. To, co nezíská z veřejné podpory, jí nutně poskytne AC. Jinými slovy, pokud by GV pobírala příspěvek v invaliditě, jeho vyplácení by ulehčilo rovněž situaci AC⁵⁶. Pokud by naopak irské orgány tuto pomoc její matce odepřely, AC by se dostala do nevýhodného postavení ve srovnání s irskými pracovníky, kteří se nacházejí v podobné situaci.

106. Aby bylo možné posoudit, zda se AC nachází v nevýhodném postavení, musí být srovnávána s pracovníky, kteří jsou irskými státními příslušníky. Tito pracovníci mohou mít také rodiče, kteří jsou občany Unie, avšak nejsou irskými státními příslušníky, a kterým by mohly být odepřeny dávky v invaliditě, pokud by v tomto státě pobývali po dobu kratší než pět let⁵⁷. Ve většině situací však budou rodiče irských pracovníků rovněž irskými státními příslušníky, a proto budou mít na příspěvek v invaliditě nárok. V tomto ohledu by diskriminace AC vyplývající ze skutečnosti, že její matka nemůže žádat o příspěvek v invaliditě, mohla být ve vztahu k sociálním výhodám, které požívají tuzemští pracovníci, kvalifikována jako nepřímá diskriminace.

107. Konečně konzistentní linie judikatury potvrzuje, že vyživování rodinní příslušníci jsou nepřímými adresáty rovného zacházení přiznávaného mobilním pracovníkům v Unii ve smyslu čl. 7 odst. 2 nařízení o pracovnících⁵⁸. Soudní dvůr již do skupiny těchto nepřímých adresátů zahrnul i předky v přímé linii⁵⁹.

108. Ačkoli vyživování příbuzní jsou pouze nepřímými adresáty práva pracovníka na rovné zacházení, o sociální dávky mohou žádat vlastním jménem⁶⁰. Argumenty uplatněné žalovanými a zúčastněnými vládami členských států – podle nichž právo AC na rovné zacházení je irelevantní, neboť GV podala žádost svým jménem – tedy nemají žádnou váhu.

109. Navrhovaný výklad čl. 7 odst. 2 nařízení o pracovnících podporuje volný pohyb pracovníků, jelikož umožňuje, jak nedávno uvedl Soudní dvůr, vytvořit optimální podmínky pro integraci rodinných příslušníků pracovníků v Unii, kteří využili této svobody a vykonávají výdělečnou činnost v hostitelském členském státě⁶¹.

⁵⁴ – Rozsudek ze dne 11. dubna 1973, S. (76/72, EU:C:1973:46, bod 9).

⁵⁵ – V této věci však Soudní dvůr dospěl k opačnému závěru, že dotčená dávka nepředstavuje výhodu pro pracovníka, neboť otec žadatelky již svého potomka neživil. Viz rozsudek ve věci Lebon, bod 13.

⁵⁶ – Spaventa, E. (ed.), Rennuy, N., Minderhoud, P., *The legal status and rights of the family members of EU mobile workers*, Evropská komise, Generální ředitelství pro zaměstnanost, sociální věci a sociální začleňování, Ředitelství E – Mobilita práce a mezinárodní záležitosti, Úřad pro publikace Evropské unie, Lucemburk, 2022 s. 17.

⁵⁷ – To je totiž situace, v níž se ocitla AC poté, co došlo k její naturalizaci. Mohou však existovat i irští státní příslušníci, kteří tuto státní příslušnost získali narozením, ale jejichž rodiče nejsou irskými státními příslušníky.

⁵⁸ – Pokud jde o vyživovaného potomka migrujícího pracovníka, viz rozsudek ve věci Lebon, bod 12, a rozsudky ze dne 26. února 1992, Bernini (C-3/90, EU:C:1992:89, bod 26), a ze dne 2. dubna 2020, PF a další (C-830/18, EU:C:2020:275, bod 26). Ve vztahu k manželovi či manželce migrujícího pracovníka viz rozsudek ze dne 10. září 2009, Komise v. Německo (C-269/07, EU:C:2009:527, bod 65).

⁵⁹ – Rozsudky ze dne 12. července 1984, Castelli (261/83, EU:C:1984:280, bod 10); ze dne 6. června 1985, Frascogna (157/84, EU:C:1985:243, bod 23), a ze dne 9. července 1987, Frascogna (256/86, EU:C:1987:359, bod 6).

⁶⁰ – Rozsudek ve věci Lebon, bod 13.

⁶¹ – Rozsudek ze dne 6. října 2020, Jobcenter Krefeld (C-181/19, EU:C:2020:794, bod 51 a citovaná judikatura).

110. Závěrem lze říci, že předkové v přímé linii mobilního pracovníka v Unii, kteří jsou vyživovanými osobami, tak odvozují právo žádat o dávky, které lze považovat za sociální výhodu pro pracovníka v Unii, jímž jsou vyživováni, na základě čl. 7 odst. 2 nařízení o pracovnících.

111. GV se tedy vzhledem k tomu, že se nachází v situaci, kdy je vyživována AC, může pro účely podání žádosti o takovou zvláštní nepřispěvkovou peněžitou dávku, jako je v projednávané věci příspěvek v invaliditě, dovolávat jakožto nepřímý adresát práva své dcery na rovné zacházení čl. 45 odst. 2 SFEU ve spojení s čl. 7 odst. 2 nařízení o pracovnících.

112. Odpověď nezbytná k vyřešení sporu projednávaného před předkládajícím soudem tedy vyplývá již z volného pohybu pracovníků a z nařízení o pracovnících. Nicméně nyní se budu věnovat možnosti zodpovědět otázku tohoto soudu ve vztahu ke směrnici o občanství.

b) Rovné zacházení s GV jako základ pro nárok na příspěvek v invaliditě

113. Článek 24 odst. 1 směrnice o občanství stanoví, že všichni občané Unie, kteří pobývají na základě této směrnice na území hostitelského členského státu, požívají v oblasti působnosti Smlouvy stejného zacházení jako státní příslušníci tohoto členského státu.

114. V judikatuře bylo vysvětleno, že občan Unie se může domáhat stejného zacházení jako státní příslušníci hostitelského členského státu, pokud jeho pobyt na území hostitelského členského státu splňuje podmínky stanovené směrnicí o občanství⁶².

115. Vzhledem k tomu, že GV je vyživovaným předkem mobilního pracovníka v Unii, jak bylo vysvětleno v první části tohoto stanoviska, splňuje podmínky stanovené směrnicí o občanství, a proto požívá odvozeného práva pobytu v Irsku. V důsledku toho má nárok na rovné zacházení.

116. Nárok GV na rovné zacházení podle nařízení o pracovnících je odvozeným právem založeným na přímém právu na rovné zacházení, které má její dcera. GV však požívá svého vlastního přímého práva na rovné zacházení podle čl. 24 odst. 1 směrnice o občanství. Jakmile jí vznikne odvozené právo pobytu, získává své vlastní přímé právo na to, aby se s ní zacházelo stejně jako s irskými občany. Měla by tedy mít nárok domáhat se příspěvku v invaliditě za stejných podmínek jako irští občané.

117. Žalovaní v původním řízení a česká, dánská a německá vláda však mají za to, že členský stát není povinen takový příspěvek přiznat, pokud by se žadatel stal nepřiměřenou zátěží pro systém sociální pomoci.

c) K otázce „nepřiměřené zátěže“

118. Tvrzení, že GV může představovat nepřiměřenou zátěž pro systém sociální pomoci státu (dále jen „argumentace nepřiměřenou zátěží“), bylo v projednávané věci použito k vyjádření tří různých typů obav. První z nich se týká omezujícího účinku, který by mohlo mít poskytování přístupu k sociálním dávkám na volbu sociální politiky členských států. Druhá se týká solidarity. Třetí, navázaná na výše uvedenou, souvisí se strachem z takzvané „sociální turistiky“. Postupně rozeberu všechny tři, než dospěji k závěru, že argumenty založené na těchto obavách nelze uplatňovat za účelem omezení práva GV na rovné zacházení, ať už v podobě nepřímého práva

⁶² – Rozsudek ze dne 11. listopadu 2014, Dano (C-333/13, EU:C:2014:2358, bod 69).

založeného na přímém právu na rovné zacházení, kterého požívá její dcera jako mobilní pracovnice, nebo v podobě vlastního přímého nároku na rovné zacházení, který GV získala prostřednictvím svého odvozeného práva pobytu.

1) Nepřiměřená zátěž jako zdroj obav ve vztahu k systémům sociální pomoci

119. Je nesporné, že obavy ohledně udržitelnosti národních sociálních politik by měly být brány vážně.

120. Soudní dvůr ve vztahu k volnému pohybu pracovníků uznal, že „rozpočtové důvody [...] mohou být základem volby sociální politiky členského státu a ovlivňovat povahu a rozsah opatření sociální ochrany, která si přeje přijmout“⁶³. Soudní dvůr však vyloučil možnost, že by takové úvahy mohly odůvodnit diskriminaci migrujících pracovníků v Unii⁶⁴.

121. Vzhledem k tomu, že argumentaci nepřiměřenou zátěží nelze použít k odůvodnění omezení nároků mobilních pracovníků v Unii na rovné zacházení, nelze ji použít ani k omezení odvozeného práva na rovné zacházení, které má předek tohoto pracovníka, jenž je vyživovanou osobou, jehož nárok na sociální dávky je pro dotčeného pracovníka sociální výhodou.

122. Irsko proto nemůže považovat GV za nepřiměřenou zátěž pro svůj systém sociální pomoci, pokud je její žádost o příspěvek v invaliditě posuzována na základě práva její dcery na to, aby s ní bylo zacházeno stejně jako s tuzemskými pracovníky.

123. Odpověď je podle mého názoru stejná, pokud je právní postavení GV posuzováno jako právní postavení předka v přímé linii mobilního pracovníka v Unii, který požívá přímého práva na rovné zacházení podle čl. 24 odst. 1 směrnice o občanství, a to na základě svého odvozeného práva pobytu podle čl. 7 odst. 1 písm. d) této směrnice.

124. Ráda bych to vysvětlila: primární právo přiznává práva na volný pohyb (která zahrnují právo pobytu a právo na rovné zacházení) všem občanům Unie, ale umožňuje, aby tato práva podléhala podmínkám stanoveným sekundárním unijním právem nebo vnitrostátním právem. Směrnice o občanství stanoví rámec pro přijatelné podmínky týkající se práv na volný pohyb. Tato směrnice uznává obavy členských států a předpokládá, že práva pobytu občanů Unie mohou podléhat určitým podmínkám, aby se zabránilo tomu, že se tito občané stanou nepřiměřenou zátěží pro systém sociální pomoci hostitelského členského státu⁶⁵. Umožnila proto členským státům omezit práva pobytu určitých výslovně stanovených kategorií občanů (nikoli však jiných), a sice tím, že jako odůvodnění připustila argumentaci nepřiměřenou zátěží.

125. Tento postup je však možný pouze ve výslovně uvedených situacích a pouze ve vztahu k určitým skupinám občanů Unie, kteří nejsou ekonomicky aktivní. Takové situace se týkají především těch občanů, jejichž práva na pohyb vycházejí z předpokladu, že mají dostatečné prostředky na obživu pro sebe a své rodiny (čl. 7 odst. 1 písm. b) směrnice o občanství), a studentů (čl. 7 odst. 1 písm. c) této směrnice). Mimo tyto situace se nelze argumentace nepřiměřenou zátěží dovolávat.

⁶³ – Rozsudek ze dne 14. června 2012, Komise v. Nizozemsko (C-542/09, EU:C:2012:346, bod 57).

⁶⁴ – Tamtéž. Viz rovněž rozsudky ze dne 20. června 2013, Giersch a další (C-20/12, EU:C:2013:411, body 51 a 52), a ze dne 24. října 2013, Thiele Meneses (C-220/12, EU:C:2013:683, bod 43).

⁶⁵ – Bod 10 odůvodnění směrnice o občanství.

126. Dále chci uvést, že i pokud jde o omezení práv pobytu vyjmenovaných kategorií občanů, tato omezení nemohou být automatická. Navzdory určité míře akademické kritiky směřující ke srozumitelnosti judikatury Soudního dvora týkající se takových omezení⁶⁶ je mi jasné, že stát, který by se chtěl takové argumentace dovolávat, by musel nejprve prokázat systémové ohrožení svého systému sociální pomoci⁶⁷ a dále prokázat, že takové ohrožení v konkrétním případě odůvodňuje omezení práva konkrétní osoby. Pokud se tedy členské státy rozhodnou, že se budou dovolávat argumentace nepřiměřenou zátěží, kterou připouští unijní právní předpisy, musí stále dodržovat zásadu proporcionality⁶⁸.

127. Se všemi osobami, které požívají práva pobytu na základě směrnice o občanství, musí hostitelský stát zacházet stejně jako s vlastními státními příslušníky. Jediné výjimky z této zásady jsou výslovně uvedeny v čl. 24 odst. 2 směrnice o občanství. Jelikož se jedná o výjimku ze zásady rovného zacházení, musí být toto ustanovení vykládáno restriktivně⁶⁹.

128. Předkové v přímé linii mobilních pracovníků v Unii nespádají do oblasti působnosti čl. 24 odst. 2 směrnice o občanství.

129. Pro shrnutí lze uvést, že práva pobytu předků v přímé linii, kteří jsou vyživovanými osobami, nelze omezit s odůvodněním, že tyto předkové představují nepřiměřenou zátěž pro systém sociální pomoci státu, ani nelze z jakýchkoli důvodů omezit nárok na rovné zacházení, který vyplývá z práva pobytu.

130. To je podle mého názoru výsledkem legislativního konsensu na unijní úrovni ohledně přijatelné rovnováhy mezi zájmy na volném pohybu a obavami o sociální systémy členských států. Oprávněné obavy členských států o jejich systémy sociální pomoci byly, jak uvedla Komise, zohledněny během legislativního procesu, který vedl k přijetí směrnice o občanství.

131. Výsledkem tohoto legislativního konsensu je současná situace, kdy ani mobilní pracovníci v Unii, ani jejich předkové v přímé linii, kteří jsou vyživovanými osobami, nemohou být hostitelským státem považováni za nepřiměřenou zátěž. Jinými slovy, tyto rodinní příslušníci jsou stejně (ne)přiměřenou zátěží jako státní příslušníci tohoto státu.

132. V tomto ohledu mají členské státy možnost organizovat své systémy sociální pomoci takovým způsobem, který považují za vhodný. Mohou si zvolit, které typy příspěvků budou poskytovat, nebo se mohou rozhodnout, že stávající příspěvek zruší nebo sníží jeho výši. V rámci této volby však členské státy musí mezi faktory ovlivňující jejich politická rozhodnutí zahrnout vyživované rodinné příslušníky mobilních pracovníků v Unii, kteří mají bydliště v jejich zemi.

133. Irsko proto nemůže považovat GV za nepřiměřenou zátěž pro svůj systém sociální pomoci, pokud je její žádost o příspěvek v invaliditě posuzována na základě jejího přímého nároku na rovné zacházení, který vyplývá z jejího odvozeného práva pobytu.

⁶⁶ – Viz například Verschueren, H., „Free Movement or Benefit Tourism: The Unreasonable Burden of Brey“, *European Journal of Migration and Law*, sv. 16, 2014, s. 147 až 179; Thym, D., „The Elusive Limits of Solidarity: Residence Rights of and Social Benefits for Economically Inactive Union Citizens“, *CML Rev*, sv. 52, 2015, s. 17 až 50, s. 28.

⁶⁷ – Aby mohla být argumentace nepřiměřenou zátěží zohledněna jakožto možné odůvodnění omezení práv pohybu, měl by členský stát, který uplatňuje takovou argumentaci, doložit, že existuje skutečné ohrožení jeho systému sociální pomoci, a předložit v tomto ohledu spolehlivé a konzistentní údaje. Viz například rozsudek ze dne 13. dubna 2010, Bressol a další (C-73/08, EU:C:2010:181, bod 71). Viz rovněž stanovisko generální advokátky E. Sharpston ve spojených věcech Prinz a Seeberger (C-523/11 a C-585/11, EU:C:2013:90, body 61 až 64).

⁶⁸ – Pro srovnání viz Dougan, M., „The constitutional dimension to the case-law on Union citizenship“, *E. L. Rev.*, sv. 31(5), 2006, s. 613 až 641.

⁶⁹ – Rozsudek ze dne 1. srpna 2022, Familienkasse Niedersachsen-Bremen (C-411/20, EU:C:2022:602, bod 50 a citovaná judikatura).

2) Nepřiměřená zátěž jako otázka solidarity

134. Druhou možností je pojmout argumentaci nepřiměřenou zátěží z hlediska solidarity, která je chápána jako ochota podílet se na sdílení zátěže. Taková solidarita bývá obvykle založena na příslušnosti k určitému společenství, ať už národnímu, profesnímu, rodinnému či evropskému⁷⁰, což umožňuje vyloučení těch, kteří nejsou členy tohoto společenství, neboť sdílení zátěže s nimi je vnímáno jako nepřiměřené⁷¹.

135. Žalovaní v tomto ohledu tvrdí, že předkové v přímé linii, kteří jsou vyživovanými osobami, by měli mít nárok na takové sociální dávky, jako je příspěvek v invaliditě, teprve poté, co získají trvalý pobyt, nikoli však během prvních pěti let pobytu v hostitelském státě. To se podle nich odráží ve struktuře směrnice o občanství, která rozlišuje mezi krátkodobými pobyty v zemi po dobu do tří měsíců⁷², pobyty po dobu delší než tři měsíce⁷³, a konečně trvalým pobytem, kterého lze dosáhnout po pěti letech pobytu v hostitelském státě⁷⁴. Podle názoru těchto žalovaných by během prvních pěti let měli být za rodinné příslušníky odpovědní mobilní pracovníci v Unii, které tito rodinní příslušníci následovali do hostitelského státu, a tito rodinní příslušníci by neměli požadovat, aby náklady spojené s jejich pobytem nesli daňoví poplatníci v tomto státě.

136. Směrnice o občanství totiž uznává odstupňovaný systém práv založený na délce pobytu v hostitelském státě⁷⁵. To však neodráží stupňování solidarity. Tato směrnice nepředpokládá, že by práva příbuzných v přímé linii mobilního občana Unie, kteří jsou vyživovanými osobami, mohla být po uplynutí tří měsíců jejich pobytu v hostitelském státě omezena⁷⁶.

137. Rovné zacházení s předky v přímé linii, pokud jde o jejich přístup k sociálním dávkám, ve skutečnosti usnadňuje jejich postupnou integraci do společnosti hostitelského členského státu⁷⁷.

138. Směrnice o občanství i nařízení o pracovnících tedy odrážejí „určitou finanční solidaritu státních příslušníků tohoto státu s příslušníky ostatních členských států“, kterou Soudní dvůr uznal ve svém zásadním rozsudku ve věci Grzelczyk⁷⁸.

⁷⁰ – Supiot, A., *La solidarité, Enquête sur un principe juridique*, Odile Jacob, Paříž, 2015, s. 12; De Witte, F., *Justice in the EU, The Emergence of Transnational Solidarity*, Oxford University Press, Oxford, 2015, kapitola 4 (obsahuje konkrétní argumentaci ve prospěch komunitárního přístupu, pokud jde o dávky životního minima, jako jsou zvláštní nepríspevkové dávky), s. 151 až 155.

⁷¹ – Takové pojetí argumentace nepřiměřenou zátěží může podle mého názoru poskytnout vysvětlení ve vztahu k judikatuře, v níž byl uznán požadavek skutečné vazby na společnost hostitelského státu nebo určitého stupně začlenění do ní za účelem získání práv k pobytu a souvisejících nároků na sociální pomoc jako oprávněný. Ve vztahu k uchazečům o zaměstnání viz například rozsudky ze dne 11. července 2002, D'Hoop (C-224/98, EU:C:2002:432, bod 39); ze dne 23. března 2004, Collins (C-138/02, EU:C:2004:172, body 67 až 69), a ze dne 4. června 2009, Vatsouras a Koupatantze (C-22/08 a C-23/08, EU:C:2009:344, body 38 a 39). Ve vztahu ke studentům viz například rozsudky ze dne 15. března 2005, Bidar (C-209/03, EU:C:2005:169, body 62 a 63); ze dne 23. října 2007, Morgan a Bucher (C-11/06 a C-12/06, EU:C:2007:626, body 43 a 44); ze dne 18. listopadu 2008, Förster (C-158/07, EU:C:2008:630, bod 54); ze dne 18. července 2013, Prinz a Seeberger (C-523/11 a C-585/11, EU:C:2013:524, body 36 a 37), a ze dne 24. října 2013 Thiele Meneses (C-220/12, EU:C:2013:683, body 35 a 36), či ze dne 26. února 2015, Martens (C-359/13, EU:C:2015:118, body 36 až 39).

⁷² – Článek 6 směrnice o občanství.

⁷³ – Článek 7 směrnice o občanství.

⁷⁴ – Kapitola IV směrnice o občanství.

⁷⁵ – Tento systém totiž v podstatě přebírá fáze a podmínky pobytu formulované v jednotlivých nástrojích unijního práva a judikatuře, jež předcházejí této směrnici. Příslušnost k danému společenství tak může vést k přiznání práva trvalého pobytu. Rozsudky ze dne 21. prosince 2011, Ziolkowski a Szeja (C-424/10 a C-425/10, EU:C:2011:866, bod 38), a ze dne 1. srpna 2022, Familienkasse Niedersachsen-Bremen (C-411/20, EU:C:2022:602, bod 30).

⁷⁶ – Dokonce i během tohoto období se možnost vyloučení z nároku na dávky vztahuje pouze na zvláštní nepríspevkové peněžité dávky a nikoli na ostatní dávky sociálního zabezpečení. V tomto ohledu viz rozsudek ze dne 1. srpna 2022, Familienkasse Niedersachsen-Bremen (C-411/20, EU:C:2022:602, bod 53).

⁷⁷ – Viz například rozsudek ve věci Lounes, bod 56.

⁷⁸ – Rozsudek ze dne 20. září 2001, Grzelczyk (C-184/99, EU:C:2001:458, bod 44). K zásadě solidarity a sociálním systémům se vyjadřuje již rozsudek ze dne 17. února 1993, Poucet a Pistre (C-159/91 a C-160/91, EU:C:1993:63).

139. Konečně nelze zapomínat na to, že podle čl. 70 odst. 4 nařízení č. 883/2004 lze o takovou dávku, jako je příspěvek v invaliditě, žádat pouze v členském státě bydliště (viz bod 7 tohoto stanoviska). Jinými slovy, pokud by tento typ zvláštní nepřispěvkové dávky existoval v Rumunsku, GV by o něj nemohla v tomto státě požádat, neboť má bydliště v Irsku.

140. Irsko tedy nemůže považovat GV za nepřiměřenou zátěž pro svůj systém sociální pomoci z důvodu, že nebyla součástí jeho společnosti dostatečně dlouho na to, aby si zasloužila solidaritu.

3) *Nepřiměřená zátěž a sociální turistika*

141. Konečně se musím vypořádat s další obavou, kterou vyjádřily vlády členských států zúčastněné na tomto řízení, ale která je přítomna rovněž v unijním politickém životě, jakož i v právní vědě. Týká se strachu z takzvané „sociální turistiky“. Členské státy, zejména ty s vyšší úrovní sociální ochrany, vyjadřovaly hlasité obavy ohledně občanů Unie, kteří se rozhodnou přestěhovat do těchto zemí výhradně s cílem využívat jejich systémů sociální pomoci⁷⁹. Tato praxe, která je často považovaná za zneužití práva na volný pohyb, byla řešena v rozsudku ve věci *Dano*⁸⁰. V uvedené věci bylo rozhodnuto, že hospodářsky nečinní občané Unie, kteří využili práva volného pohybu pouze za účelem získání sociální pomoci v hostitelském státě, nemohou požívat rovného zacházení podle směrnice o občanství⁸¹.

142. Může k takovému zneužití dojít za situace, kdy ekonomicky neaktivní občan odvozuje své právo pobytu a právo na rovné zacházení od práva na pohyb mobilního pracovníka v Unii, který je ekonomicky aktivním občanem? Lze si představit situaci, kdy se občan Unie rozhodne pracovat (nebo se stát samostatně výdělečně činným) v členském státě odlišném od svého členského státu původu pouze proto, aby umožnil svému předkovi (či svým předkům) v přímé linii žádat o sociální pomoc v hostitelském státě. I v rámci takového nepravděpodobného scénáře⁸² by byl občan Unie, od jehož práva je odvozeno postavení příjemce, v němž se nachází přímý příbuzný, který je vyživovanou osobou, pracovníkem v hostitelském státě. Přestěhování občana do jiného členského státu za prací nelze považovat za zneužití, ale spíše za výkon základního práva vyplývajícího ze Smlouvy. Pokud určitá osoba vstoupí do hostitelského státu pouze jako uchazeč o zaměstnání, umožňuje čl. 24 odst. 2 směrnice o občanství členským státům vyloučit tuto osobu a její rodinné příslušníky z nároku na některé dávky sociální pomoci, jako jsou dávky sociálního zabezpečení, nikoli však nutně z nároku na všechny dávky⁸³. Pokud jsou však práva rodinných příslušníků založena na právech mobilního pracovníka v Unii, pak nechápu, jak lze tvrdit, že se tento pracovník přestěhoval výhradně s cílem získat sociální pomoc.

⁷⁹ – Například v květnu 2013 si ministři čtyř členských států, Rakouské republiky, Spolkové republiky Německo, Nizozemského království a Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku, stěžovali na „podvody a systematické zneužívání v souvislosti s právem volného pohybu“. Viz například Blauberger, M. a Schmidt, S. K., „Welfare Migration? Free movement of EU citizens and access to social benefits“, *Research and Politics*, říjen–prosinec 2014, s. 1 až 7. Viz rovněž Pascouau, Y., „Strong attack against the freedom of movement of EU citizens: Turning back the clock“, komentář na webové stránce Centra pro evropskou politiku ze dne 30/04/2013.

⁸⁰ – Rozsudek ze dne 11. listopadu 2014, *Dano* (C-333/13, EU:C:2014:2358).

⁸¹ – V tomto smyslu viz výklad rozsudku ze dne 11. listopadu 2014, *Dano* (C-333/13, EU:C:2014:2358) uvedený v rozsudku ze dne 6. října 2020, *Jobcenter Krefeld* (C-181/19, EU:C:2020:794, bod 68).

⁸² – V rámci studie, kterou si Komise nechala vypracovat v roce 2016, nebyl shledán žádný důvod k tvrzení, že motivace občanů Unie ke stěhování souvisí s dávkami. Viz například „A fact finding analysis on the impact on the Member States' social security systems of the entitlements of non-active intra-EU migrants to special non-contributory cash benefits and healthcare granted on the basis of residence“, závěrečná zpráva předložená ICF GHK ve spolupráci s Milieu Ltd., GŘ pro zaměstnanost, sociální věci a sociální začleňování prostřednictvím rámcové smlouvy GŘ pro spravedlnost, 2013. Viz rovněž Mantu, S. a Minderhoud, P., „Exploring the limits of social solidarity: welfare tourism and EU citizenship“, *UNIO – EU Law Journal*, sv. 2(2), 2016, s. 4 až 19.

⁸³ – Rozsudek ze dne 1. srpna 2022, *Familienkasse Niedersachsen-Bremen* (C-411/20, EU:C:2022:602, bod 53).

143. I když si nedovedu představit možnost zneužití, nemohu ji zcela vyloučit. V takových situacích by bylo možné použít za účelem zabránění naplnění rizika zneužití článek 35 směrnice o občanství, který byl přijat speciálně s cílem zamezit tomuto riziku, jakož i judikaturu ve věci *Dano*.

144. Situace, která nastala v projednávané věci, takové obavy patrně nevyvolává. AC pracovala a pobývala v Irsku již dlouhou dobu. Vytvořila si silné vazby na irskou společnost, což je zřejmé ze skutečnosti, že dne 17. července 2015 získala irské státní občanství⁸⁴. Těžko uvěřit, že to vše bylo naplánováno pouze s cílem přivést svou matku do Irska, aby zde požádala o sociální dávku⁸⁵.

145. Výše uvedené argumenty, ať již společně, nebo samostatně, vedou k závěru, že pokud jsou splněny podmínky rovného zacházení⁸⁶, pojem „nepřiměřená zátěž pro systém sociální pomoci členského státu“ nepředstavuje zákonný důvod pro to, aby členský stát odepřel předkům v přímé linii mobilních pracovníků v Unii, kteří jsou vyživovanými osobami, přístup ke zvláštním nepřispěvkovým peněžitým dávkám.

146. V důsledku toho mám za to, že čl. 45 odst. 2 SFEU ve spojení s čl. 7 odst. 2 nařízení o pracovnících a čl. 21 odst. 1 SFEU ve spojení s čl. 24 odst. 1 směrnice o občanství musí být vykládány v tom smyslu, že brání takové vnitrostátní právní úpravě, která omezuje přístup ke zvláštní nepřispěvkové peněžité dávce předka v přímé linii mobilního pracovníka v Unii, který požívá odvozeného práva pobytu na základě svého statusu vyživované osoby vůči tomuto pracovníkovi a který legálně pobývá ve státě bydliště po dobu delší než tři měsíce, a to z důvodu, že vyplácení této dávky bude mít za následek to, že se dotčený rodinný příslušník stane nepřiměřenou zátěží pro systém sociální pomoci tohoto státu.

V. Závěry

147. Vzhledem k výše uvedeným úvahám navrhuji Soudnímu dvoru, aby na předběžné otázky položené Court of Appeal (Odvolací soud, Irsko) odpověděl následovně:

„1) Článek 21 SFEU ve spojení s čl. 2 odst. 2 písm. d) a čl. 7 odst. 1 písm. d) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES ze dne 29. dubna 2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států

musí být vykládán v tom smyslu, že

splnění podmínky, dle níž musí být předek v přímé linii mobilního pracovníka v Unii tímto pracovníkem vyživován, je vyžadováno po dobu, po níž je právo pobytu tohoto předka odvozeno od práva na volný pohyb vykonávaného uvedeným pracovníkem.

2) Článek 21 SFEU být ve spojení s čl. 2 odst. 2 písm. d) a čl. 7 odst. 1 písm. d) směrnice 2004/38

⁸⁴ – Jak na jednání vysvětlili právní zástupci žalobkyně. Podle irského Nationality and Citizenship Act 1956 (zákon o státní příslušnosti a občanství z roku 1956), v jeho konsolidovaném pozměněném znění, je seznam kritérií, která musí splnit dospělý, nesezdaný obyvatel EHP, aby mohl být naturalizován (článek 15 zákona), následující: a) být starší 18 let; b) být bezúhonný; c) nepřetržitě pobývat v tomto státě po dobu jednoho roku bezprostředně před podáním žádosti a v průběhu osmi let bezprostředně předcházejících tomuto období pobývat v tomto státě celkem po dobu čtyř let; d) v dobré víře chtít pobývat v tomto státě i po naturalizaci a e) být ochoten zúčastnit se obřadu udělení občanství a učinit prohlášení o věrnosti.

⁸⁵ – Ohledně diskuse o vlivu skutkových okolností, na nichž jsou založeny případy, v nichž má Soudní dvůr rozhodnout, viz Davies, G., „Has the Court changed, or have the cases? The deservingness of litigants as an element in Court of Justice citizenship adjudication“, *Journal of European Public Policy*, sv. 25, 2018, s. 1442 až 1460.

⁸⁶ – K čemuž dochází v podstatě tehdy, když jsou splněny podmínky týkající se pobytu.

musí být vykládán v tom smyslu, že

podáním žádosti o zvláštní nepřispěvkovou peněžitou dávku předkem v přímé linii mobilního občana Unie nezaniká status tohoto příbuzného jako vyživované osoby vůči uvedenému pracovníkovi, a tudíž se nemění odvozené právo pobytu tohoto příbuzného.

- 3) Článek 45 odst. 2 SFEU ve spojení s čl. 7 odst. 2 nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 492/2011 ze dne 5. dubna 2011 o volném pohybu pracovníků uvnitř Unie a čl. 21 odst. 1 SFEU ve spojení s čl. 24 odst. 1 směrnice 2004/38

musí být vykládány v tom smyslu, že

brání takové vnitrostátní právní úpravě, která omezuje přístup ke zvláštní nepřispěvkové peněžitě dávce předka v přímé linii mobilního pracovníka v Unii, který požívá odvozeného práva pobytu na základě svého statusu vyživované osoby vůči tomuto pracovníkovi a který legálně pobývá ve státě bydliště po dobu delší než tři měsíce, a to z důvodu, že vyplácení této dávky bude mít za následek to, že se dotčený rodinný příslušník stane nepřiměřenou zátěží pro systém sociální pomoci tohoto státu.“